

„Tu Bišvat ighi-i-ia / Hag a i-lanot...”

A sărbători Anul Nou al Pomilor înseamnă a sărbători însuși miracolul existenței pe Pământ. În clipele de cumpănă, omul și-a îndreptat privirile spre pomi și a găsit, în florile și fructele lor, cuminenție, înțelepciune, echilibru. S-a smerit în fața măreției și simplității Creației Divine și și-a ogoit sufletul. Este universalismul acestei sărbători-poem. Cât de actual este apelul la respect pentru natură, dacă vrem ca natura să ne respecte, a fost și miezul prediciei-eșu a Marelui Rabin *Menachem Hacoheh*, în fața Templului Coral arhiplin, la 4 februarie a.c. (Publicăm alăturat extrase). Traducerea în română a aparținut directorului Departamentului Relații Internaționale al F.C.E.R., *Edi Kupferberg*.

Pomul este și un simbol al grijii față de urmași. Dintr-o povestire midrașică, aflăm despre discuția înțeleptului Honi Amagel cu un bătrân care planta un pom. „Când va da rod?”, l-a întrebat. „Peste 70 de ani”, a venit răspunsul. „Poți aștepta până atunci?”. „Așa cum părinții mei au sădit pentru mine, așa fac și eu pentru copiii și nepoții mei”. Dar *Hamiša Asar Bišvat* atinge și naționalul, fiindcă fructele binecuvântate sunt o emblemă a Țării Sfinte. Există o parabolă biblică despre apa amară pe care evreii, abia ieșiți din Mișraim, n-au putut-o bea și despre pomul pe care Dumnezeu i-a cerut, atunci, lui Moșe să-l arunce în apă, pentru ca ea să devină dulce; să capete viață din viața pomului. Cum altfel decât sădind pomi, fiii lui Israel, reînțorși în Țara Sfântă, au transformat dunele de nisip în miraculoase grădini?

Anul Nou al Pomilor în comunități cum este a noastră, unde iarna este încă la ea acasă atunci când în Israel începe primăvara, este și o stare de spirit: încrederea în ziua de mâine. Seva pomilor e amorfă încă, dar, în curând, va începe să circule și ei se vor trezi la viață. Frunze mici vor sparge coaja mugurilor, pomii-miri și mirese se vor găti cu flori, din care se vor naște din nou fructe. Pentru noi, cetățeni

ai României abia intrate în U.E., este și o stare de spirit socială: știm că drumul de la integrarea teoretică la cea reală e lung, dar important e că există. Nimic mai firesc decât să fredonăm, cum am făcut-o, împreună cu copiii de la Talmud Toră: „Tu Bišvat ighi-i-ia / Hag a i-lanot...” - „Tu Bišvat a venit / Sărbătoarea pomilor”. Am fost împreună cu liderii ai F.C.E.R., C.E.B., B'nai B'rith România, A.C.P.R.I., A.E.R.V.H., cu Rabinii *Abraham Ehrenfeld* și *Naphtali Deutsch*, conducătorul mișcării Habad în România, în numele căreia a și contribuit la tradiționala tratare cu fructe din Țara Sfântă (organizare și aranjament - *Jean Bercu*). Ne-a împărtășit bucuria noul atașat cultural al Israelului în România, *Ionatan Rosenzweig*. Ne-au onorat cu prezența foști ambasadori ai României în Israel - *Valeriu Georgescu*, *Radu Homescu*, *Mariana Valeria Stoica*, reprezentanți ai unor culte, ai unor organizații aparținând minorităților naționale, numeroase personalități culturale. Fiindcă „Ze Haïom” - „aceasta e Ziua”, în care multumim lui Dumnezeu că ne-a ajutat s-o apucăm: „*Shehianu, Vekimanu, Vehighianu Lazman Haze!*”, cum au cântat, încântând sufletele participanților, prim-cantorul *Iosif Adler*, corul Templului Coral, dirijată de *Maximilian Kertesz*, prichindeii de la Talmud Toră, corul tineretului evreu bucureștean, „*Șira Vezimra*”, condus de *Bogdan Lișin*. Pomii (artizanali), realizați de copiii de la Școala „*Lauder-Reut*”, au fost un decor tocmai potrivit pentru „*Et natati*” („Am plantat un pom”), ne-au amintit de „*Dus šeine land*” („frumoasa țară”) în care, acum, pomii-nfloresc, de „*Ierușalaim shel Zahav*” - „Ierusalimul de Aur” (în interpretarea *Carlei Mușat*). Înainte de a fi dăruite, fructele au fost binecuvântate de Marelui Rabin *Menachem Hacoheh* și de doi copii: *Ana* și *Florin Froimovici*. Președintele C.E.B., ing. *Osy Lazăr*, a mulțumit oaspeților de onoare, personalități venite să celebreze cu noi Anul Nou al Pomilor, ca și tuturor membrilor comunității reuniți în Templu. Fie ca, o dată cu binecuvântarea fructelor din Ereț Israel, să fie binecuvântată natura întregă a planetei.

E. SUHOR

● **ECOURI DE TU BIŠVAT.** Radio România Actualități a transmis, la 4 și 5 februarie a.c., o relatare deapre festivitatea de Tu Bišvat, de la Templul Coral, însoțită de un fragment din predica Marelui Rabin *Menachem Hacoheh* și câteva micro-interviuri cu participanți la sărbătorire; ambele realizate de energici, inimoși și talentați reporteri ai Societății Române de Radiodifuziune. Textele ne-au parvenit prin bunăvoința Agenției RADOR.

Marele Rabin
MENACHEM
HACOHEN

„Trebuie
să avem
grijă
de natură,
așa cum
avem
grijă de
viața
noastră”

[...] Este o sărbătoare în sine să vezi copii binecuvântând fructele. Noi sărbătorim Anul Nou al Pomilor și Anul Nou al oamenilor. De ce pomii sunt atât de importanți încât să aibă un An Nou al lor, ca și oamenii? Când a creat lumea, „Domnul Dumnezeu a luat țărână din pământ și-a făcut omul, a suflat suflare de viață și s-a făcut omul ființă vie”. Apoi, Domnul Dumnezeu a făcut Gan Edenul și în mijlocul lui era Pomul Vieții, al cunoașterii binelui și răului. Și l-a pus pe om s-o păzească și să aibă grijă de grădină. Ceea ce sărbătorim de Tu Bišvat este tocmai această grijă pe care omul trebuie s-o aibă față de mediul înconjurător. Fiindcă ignorarea acestei grijii pune în pericol existența umană însăși [...]. De ce Dumnezeu a interzis omului să mănânce din fructele pomului cunoașterii binelui și răului? Dacă ne gândim la ce se întâmplă în jurul nostru, vedem consecințele prea marelui consum din fructele acestui pom al cunoașterii: dezechilibrul ecologic care provoacă modificări importante ale cliimei pe glob. Nu demult a avut loc o conferință mondială pe această temă: cum să refacem ceea ce a început să fie distrus în natură? [...] Trebuie să ne aducem aminte că, ori de câte ori tăiem copaci, tăiem speranța noastră de supraviețuire. Când am ieșit din Egipt și ne-am început pribegia, Dumnezeu ne-a poruncit: „Când veți intra în Țara Promisă, să plantați pomi și trei ani să nu gustați din roadele lor!”. Anul Nou al Pomilor are semnificații religioase, halahice [...]. Trebuie să avem grijă de natură, așa cum avem grijă de viața noastră.

CLUJ-NAPOCA

La Cluj, iarna blândă a ademenit ghiociei și mugurii de pe ramuri, cu mult înainte de Anul Nou al Pomilor. Deși ninsoarea și vântul rece au sosit exact în ziua în care era programată întrunirea de Tu Bišvat, acțiunea inițiată de Clubul generației de mijloc a umplut sala mare din sediul Comunității. Farfurioarele cu banane, smochine și curmale erau înșirate pe masă, focul duidia în sobă și atmosfera s-a destins de la primele zămbete și strângeri de mână. Profesorul *Nicolae Kállós* a vorbit scurt și cu miez despre semnificația Anului Nou al Pomilor, iar eforul *Beniamin Müller* a rostit binecuvântarea pentru fructele din Țara Sfântă. La întrunire a participat și dr. *Daniel Löwy*. Actualmente este profesor universitar în S.U.A., dar a rămas un clujan conectat la viața orașului natal, autor al unei cărți de referință despre istoria Comunității evreiești clujene, intitulată *A Kálváriától a tragédiáig (De la capela Calvaria la tragedie)*. *Daniel Löwy* a prezentat în câteva cuvinte proiectul 2G, menit să cartografieze destinele clujenilor din generația a doua (descendenții supraviețuitorilor Holocaustului). Apoi, în calitate de redactor și autor al prefeței, a supus atenției celor prezenți o carte recent apărută: *Szurika, Éva Iánya (Szurika, fiica Evei)*, scrisă de *Sárika Székely*, membră a Comunității clujene. Întrunirea de Tu Bišvat s-a încheiat cu un program susținut de formația „*Mazel Tov*”, condusă de profesorul *Vasile Socea*. Solista formației klezmer, *Sulamita Socea*, a explicat conținutul cântecelor și a însuflețit publicul, care s-a simțit foarte bine.

Zâmbet și voie bună

În final, s-a dovedit că în Comunitatea clujeană, toți sunt de vârstă mijlocie (adică între două vârste, oricare ar fi ele) și se pot simți ca într-o familie. Un motiv de bucurie în plus a fost faptul că președintele *Gavrilă Goldner*, aflat în convalescență, a transmis un mesaj optimist. Organizatoarele acțiunii, *Judit Vári* și *Andreea Ghiță*, și-au propus să caute și alte prilejuri pentru a-i reuni pe membrii Comunității. (A.G.)

Pomii (imaginari) ai armoniei terestre

Prichindeii de la „*Lauder-Reut*” sunt copăceii vii, pe care-i are-n grijă directoarea grădiniței, *Anca Mândru*. Poți vorbi despre *Tu Bišvat* fără să vorbești, întâi și-ntâi, despre munca ei? „De câți ani lucreți la Școala „*Lauder-Reut*”? „*De la-nceputuri. Am avut bucuria să-i văd cum cresc. Mă refer la cei pe care i-am luat de la primul an și-acum sunt la liceu*”. „Alte bucurii?”. „*Faptul că nu ne uită. Folosesc pluralul, fiindcă e vorba de întreg colectivul care se ocupă de micuți*”. *Anca Mândru* și colegile ei lucrează la răsăduri. Cei care acum își spun „*Hello!*”, când într-un clasă, privindu-mă cu nedismulat interes fără, însă, să lase jucăriile din mânuțe, sunt viitorii adulți ai secolului XXI. Tia Peltz sărbătorea, întotdeauna, *Tu Bišvat*, când desena chipuri de copii. Uneori - din câteva linii. „Ce este o linie? - poate exclama un profan. Ei bine, linia aia e cea mai grea”, obișnuia să spună. Același lucru se poate afirma și despre truda educatorilor de grădiniță. În grupa mică a elevilor Ancăi Mândru, scaunele, măsuțe, dulăpioare - toate - parcă-s scoase din cărțile de povești. Istoria lor? „*Mobilierul acesta, comandat în Italia, a întârziat, povestește directoarea grădiniței. A doua zi, trebuia să deschidem școala. Am stat toată noaptea, cu doamna Roza, directoarea școlii, să-l despachetăm și să-l montăm. Cât ne-am bucurat, în schimb, dimineața, când am putut să ne primim copiii cum se cuvine!*”. *Anca Mândru* a crescut și ea o dată cu școala. „*Aveam atunci patru ani în meserie. Au trecut încă zece ani. E ceva!*”. Meserie, cred că-i impropriu spus. Fiindcă, pentru această muncă trebuie să ai har. Așa cum harul coboară asupra tuturor celor care, de *Tu Bišvat*, plantează pomi în Israel. De fapt, nu numai de *Tu Bišvat*.

„Când se naște un copil în Israel, se sădește

un pom care-i va purta numele”, spune *Keren*, ghidul meu în incinta sălii de gimnastică, unde a fost amenajată expoziția de pomi din vreascuri, clei, mărgeli și, mai ales, multă fantezie a copiilor din clasele primare ale școlii. Mereu - unitatea de destin: oameni și pomi. „*Cum, în România, primăvara încă n-a venit, ne-am gândit să facem un concurs care să se numească «Cel mai frumos pom»*”, făcut de copii. Copiii au venit de dimineață cu pomii-temă pentru acasă și i-au „sădit” în sala lor preferată. Le-au și cântat, ajutați de armonica lui *Bogdan Lișin*: „*Tu Bišvat i-ghi-i-ia/ Hag a i-lanot...*”. Pe urmă, s-a trecut la vot. Greu-ncercare. Fiecare pom are personalitatea lui. Îmi plimb privirile asupra fiecăruia. Există, totuși, un numitor comun, scris negru-pe-alb sau sugerat, numai: Pomul Vieții. Pentru copii, el n-are nimic de-a face cu omonimul său biblic și sensurile lui filosofice: ambiguitatea cunoașterii, condiția de efemeridă a ființei umane, pericolele pândind pe cei care se încumetă să spargă tainele naturii, Opera Divinității.

Pomul Vieții e, pentru ei, numai prezent, ocrotire de la sine înțeleasă; prezent, care li se pare etern. Câte înfățișări au pomii? Câți oameni viitori, educați la Școala „*Lauder-Reut*”, își imaginează c-ar avea-o. Pentru cei mai mulți e un măr. Pentru cineva - un lămâi, pentru altcineva - un brad, realizat în spirit constructivist. Cred că sculptorul *in spe* n-a auzit de curentul acesta din avangarda secolului trecut, dar - cine știe? - de ce să nu visăm la un potențial Marcel lăncu din prima parte a secolului prezent? Descopăr, în fiecare strădanie a copiilor de modelare a materiei, o sămânță de talent, care, cultivată, ar putea da rod. Voturile au fost numărate de juriu: profesorii Catedrei de ebraică, *Rosa, Keren, Yaron, Irina, Gabriela, Shula*, împreună cu

învățătorii claselor întâi și a doua. Locul întâi - *Silvia Schechter* (clasa a II-a): un pom aproape „adevărat”, cu frunziș din material plastic; parcă aștepti să sosească. Locul doi - *Miki Behar* (clasa a II-a): un măr conceput pe o planșă maro, imitându-i coroana, pe care au fost lipite jumătăți de mere verzi. Și, la poalele copacului, au căzut bucăți de măr în iarba, tot maro. Locul trei - *Maria Toader* (clasa întâi). Un măr, în care prevalează desenul și culoarea. Coroana îi e plină de mere ionatane, roșii-gălbui, și frunze de-un verde tare, punând în evidență „rodul”.

Sigur că lucrurile nu s-au oprit aici. Din ficțiune s-a intrat, fără probleme, în dulcea realitate. Nu-i ironie. E purul adevăr. E vorba de smochine, curmale, stafide, alune, felii de mandarine, bucățele de fistic, miez de caise uscate, migdale... „*Kennst du das Land / Wo die Zitronen blühen?*”, îmi vine-n minte un vers din Heine. Copiii nu se gândesc la Heine. Se înfruptă din fructele Israelului renăscut. Mai privesc o dată expoziția pomilor creați de ei. Fie ca-n lumea în care vor trăi să existe aceeași armonie și frățietate.

IULIA DELEANU

„Nepoții vă urează un «Tu Bišvat» dulce!”

Cuvintele pornite din inimă pentru inimi au însoțit fiecare pachet de fructe de *Tu Bišvat*, dăruit bătrânilor de voluntari ai O.T.E.R.-București, ne scrie ing. *Monica Lăzărescu*, despre una dintre numeroasele acțiuni, derulate sub genericul „Să adoptăm un bunic” și destinate să însenineze viața celor internați în cămin. Din fondurile F.C.E.R.-JOINT și sub coordonarea voluntarei *JOINT, Ariella Brunwaser - Andrei Stamate, Laura Pelcaru, Silvian Horn, Monica Lăzărescu, Mihaela Zadoina, Eti Burihovic, Ema Harnagea, Otilia Dragu, Carmen Spack* au cumpărat și împachetat fructele. Lor li s-au alăturat *Silvia Simovici, Marcela Craiu, Andrei Glangher, Robert Olteanu*. Felicitările au fost realizate de *Mark Fischhoff*. Darurile au fost însoțite nu doar de Cuvânt, ci și de Muzică. Tineri din Formația *Klezmer - Sorin* (clarinet), *Alina* și *Carmen* (vioară), dirijați de *Bogdan Lișin*, împreună cu soprana *Carla Mușat*, invitată specială - au adus lacrimi de bucurie-nostalgie în ochii bătrânilor. Un cuvânt de mulțumire - coordonatoarei vizitei tinerilor în camere, *Paulina (Pușa) Petra Roman. Toda Raba și Kol Hakavod!*